

Posudek diplomové práce
Matouš Kašpar: Destruktivní síla informací
Akademický rok 2025/2026

Matouš Kašpar strávil celé své studium u nás v ateliéru Malba 4. S jeho výkony jsme byli vždy spokojeni. Domnívali jsme se a stále si myslíme, že Matouš je zajímavým a pracovitým umělcem, který se nebojí opouštět úspěšně zavedené a oceňované postupy nebo zkoušet nové možnosti.

Během šesti let studia jsme napsali s kolegou Petrem Dubem značné množství klauzurních hodnocení i jiných textů, v nichž jsme se snažili nasvědčovat Matoušovy umělecké postoje i výkladové možnosti jeho děl z nejrůznějších stran.

V tuto chvíli mám dojem, že destruktivní síla našich slov se stala sebedestruktivní a že nám kromě opakování zbývají jen nekoherentní útržky postřehů, vzpomínek a dojmů.

Tedy.

Matouš Kašpar vytvořil velký objekt, či snad dioráma s trávníkem, do kterého je zapuštěno rozkládající se torzo člověka. Mimo toto hlavní dílo vzniklo ještě několik menších a spíše doplňujících artefaktů.

Hlavní dílo je vyústěním a syntézou předchozího Matoušova směřování. Celek má do velké míry modelářský charakter. Drží se konvence toho, co modeláři považují za nápodobu reality. Ačkoliv na rozdíl od nich je Matoušovým měřítkem poměr 1:1, tedy minimálně co se týká lidského torza.

Povrch objektu je suchý. Tráva je zelená a současně nerealisticky vyprahlá. Po velké části povrchu se rozlévá, nebo prosakuje hladká průhledná, poměrně viskózní tekutina. Navzdory ní je základním dojmem suchost, drobnost, nikoliv vodou akcelerované živočišné bujení, hnutí. Má blíže k prostředí planety-skládky z filmu *VALL-E*, než k teplu rozkládajícího se kompostu.

Jedovatý celek ožívá mnoha detaily. Symbolické je odhozeno, na stejnou hromadu jako technologické. Je možné ucítit blízkost k některým „muzejním“ instalacím Marka Diona.

Podobně jako většina horizontálně položených obrazů (sic) může být i Matoušovo dílo vztáhnuto k drippingovým obrazům Jacksona Pollocka. Na rozdíl od něj jej autor nehodlá postavit a nechává jej ležet. Nedopřeje tedy divákům přímý pohled na střed díla. Do díla vždy nahlížíme zpoza pomyslného rámu.

Podle názvu lze usuzovat, že se autor snaží zachytit proces šíření a dopadu informačních toků, že se pokouší vztáhnout k navýsost aktuální situaci.

Doprovodný text k diplomové práci popisuje akceleraci informačních toků, pokles autority nejrůznějších editorů a gatekeeperů, rozmazání hranice mezi subjektivním a objektivním informováním, tedy vlastně narušení toho, co považujeme za informaci a co už ne, a to nehledě na jejich pravdivou či lživou povahu.

Někdy na začátku devadesátých let jsem četl Neuromancera Williama Gibsona, který je zpětně považován za jedno se základních děl žánru „kyberpunk“. Kniha mě tehdy bavila, ale internet, vzájemnou propojenost jsem si vlastně nedokázal představit. Zbyl ve mně však dojem, který byl dosti odlišný od filmové trilogie Matrixu, kde jsou jednotlivé vrstvy simulace od sebe relativně striktně odděleny. V mých vzpomínkách na Neuromancera bylo vše propojeno, švy byly jemné či dílčí, vrstvy byly do sebe zatočeny jako Möbiovy pásy či Kleinovy láhve. Vlastně až nyní se mi vzpomínka na Neuromancera propojuje s Matoušovým dílem. Tak jako je vzpomínka zpětně kalkulovaná a často matoucí, působí na mě i Matoušovo dílo jako svého rekonstrukce, která se k přítomnosti vztahuje kalkulacemi a spekulacemi o budoucích možnostech a minulých fikcích.

Matoušovo dílo tak je jakýmsi skeptickým tázáním po limitech lidskosti v době pozvolna se rozhlížejících AI agentů, na prahu okamžiku, kdy se jejich mysl a nosič (tělo) může propojit do nové jednoty. Ale na druhou stranu i naše těla je z jistého úhlu pohledu možné chápat jako pouhé nosiče pro potřeby a záměry jednotlivých tělesných buněk a bakterií. Koneckonců většina živé hmoty se na nejruznějších úrovních komplexnosti řídí biblickým „Plodte a množte se a naplňte zemi“.

Dílo na první pohled vypadá jako jakýsi post-internetový informel. Proto bych na závěr parafrázoval slova Jana Kříže k dílu Rehabilitační oddělení Dr. Dr. Zdeňka Berana. Třeba není náhodou, že Matouš Kašpar diplomuje v ateliéru, který od počátku devadesátých let do roku 2012 vedl Zdeněk Beran.

Svět věcí a svět života se ztotožňují. Přitom je to svět věcí, který nás bezprostředně ohrožuje. Svět pomíjivých věcí ohrožuje i svět ducha. Svět věcí stárne a umírá rychleji. Ve zvěcnění spatřujeme své zatracení. Mizíme ve věcech, stáváme se odpadky světa, který jsme vytvořili.

Kdybychom dále rozebírali hloubkový smysl Beranova (Kašparova) díla, pak bychom zde nacházeli stále více a více varování: tady je to nebezpečné, zde něco nenávratně končí, stanov si kritický odstup dříve, než bude pozdě. A přitom je Beranova (Kašparova) malba, které se v díle dostává stále přesnější a přesně odměřené pozornosti, krásnější a krásnější. Vždyť je Zdeněk Beran (Matouš Kašpar) jedním z nejpresvědčivějších malířů končícího (začínajícího) století.

Diplomovou práci doporučujeme k obhajobě a hodnotíme stupněm 1.